

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2004 vp

Hallituksen esitys kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF) muutosten hyväksymisestä ja laiksi yleissopimuksen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä huhtikuuta 2004 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF) muutosten hyväksymisestä ja laiksi yleissopimuksen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 60/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Mikael Nyberg, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Ronald Wrede, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Antti Leinonen, oikeusministeriö
- päälakimies Rami Metsäpelto, Ratahallintokeskus
- hallintojohtaja Pertti Saarela, VR-Yhtymä Oy.

HALLITUKSEN ESITYS

Tavoitteena on hyväksyä ja saattaa voimaan vuoden 1999 COTIF-yleissopimus siltä osin kuin sen määräykset kuuluvat Suomen toimivaltaan. Yleissopimus on jaetun toimivallan sopi-

mus, jonka määräyksistä osa kuuluu Euroopan yhteisöjen yksinomaiseen toimivaltaan ja osa Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä

syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy COTIF-yleissopimuksen muutokset siltä osin kuin ne kuuluvat Suomen toimivaltaan. Eduskunnan käsiteltäväksi on kuitenkin poikkeuksellisesti annettu vain lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset yleissopimuksen muuttamisesta. Valiokunta kiinnittää tämän vuoksi huomiota perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jonka mukaan ehdotonta estettä ei ole sille, että eduskunnan hyväksyminen rajataan joissakin tilanteissa koskemaan vain eduskunnan hyväksymistä vaativia velvoitteiden määräyksiä (PeVL 18/2002 vp, s. 3). Tällaisesta poikkeuksellisesta tilanteesta voi toisaalta olla kysymys ainoastaan, jos eduskunnan hyväksymistä vaativa velvoitteiden osa muodostaa sen muista osista selvästi erillisen ja niistä yhtä hyvin teknisesti kuin asiallisesti riippumattoman, itsenäisen kokonaisuuden. Selvää on, että eduskunnan hyväksymisen ulkopuolelle teknisesti rajattavissa oleviin velvoitteiden osiin ei tällöin voi sisältyä lainsäädännön alaan kuuluvia — eikä niihin vaikuttavia — tai muutoin eduskunnan hyväksymistä vaativia määräyksiä. Perustuslakivaliokunta korosti, että eduskunnan hyväksymistä vaativia määräyksiä sisältävän velvoitteiden jakaminen eduskunnan hyväksymisen kannalta erilaisiin osiin voi tulla kysymykseen vain hyvin poikkeuksellisesti. Pääsääntönä on, että eduskunta hyväksyy valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet kokonaisuudessaan. Perustuslakivaliokunta tähdensi lisäksi, että on viime kädessä eduskunnan tehtävä arvioida sitä, miltä osin velvoite tai sen määräykset ovat sellaisia kuin perustuslain 94 §:n 1 momentissa tarkoitetaan.

Yllä olevaan viitaten valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että eduskunta hyväksyy vain esityksellä eduskunnan hyväksyttäväksi annetut lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset yleissopimuksen muuttamisesta. Siksi valiokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi tämän mukaisesti muotoiltavan päätöksen.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. Eräiden sopimusmääräysten julkaisematta jättäminen. Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan vaarallisten aineiden kuljetusta koskevan ohjesäännön (RID) teknisiä liitteitä ei julkaista Suomen säädöskokoelmassa, koska liitteiden määräykset kuuluvat yhteisölainsäädännön alaan ja tulevat julkaistuiksi jo tätä kautta.

Valiokunta toteaa, että Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:n mukaan valtioneuvosto tai asianomainen ministeriö voi erityisestä syystä päättää, että muuta kuin eduskunnan hyväksymää tai eduskunnan hyväksymistä edellyttävää valtiosopimusta ei julkaiseta sopimussarjassa, jos sopimuksen määräykset ovat yleiseltä merkitykseltään vähäisiä tai sopimusmääräysten voimaan saattamiseksi Suomessa ei ole tarpeen antaa erillistä säädöstä. Perustuslakivaliokunta totesi tätä sääntelyä arvioidessaan (PeVM 1/2000 vp), että perustuslain nojalla valtiosopimusten julkaiseminen voidaan lailta järjestää tapahtuvaksi muullakin tavoin kuin sopimussarjassa. Perustuslaissa ei myöskään säädetä valtiosopimusten julkaisemiskielestä. Valtiosopimusten julkaiseminen muuten kuin sopimussarjassa oli lakiehdotuksessa rajattu tavalla, joka ei antanut aihetta valtiosääntöoikeudellisiin huomautuksiin. Perustuslakivaliokunta kuitenkin korosti, että valtiosopimuksen yleisen merkityksen vähäisyyttä on 9 §:ää tulkittaessa arvioitava tiukasti sekä sopimuksen sisältämien velvoitteiden laadun että sopimuksen luonteen teknisyyden kannalta ja että sopimussarjassa julkaisematta jättäminen on siten poikkeustilanne.

Pykälän 1 momentin mukaan vaarallisten aineiden kansainvälistä rautatiekuljetusta koskevan ohjesäännön (RID) teknistä liitettä ei julkaista. Valiokunta toteaa kuitenkin, että liitteen luku 1.3 "Vaarallisten aineiden kuljetuksiin osallistuvien henkilöiden koulutus", luku 1.4 "Osapuolten turvallisuusvelvollisuudet" ja luku 1.8. "Tarkastukset ja muut toimenpiteet, joilla varmistetaan, että turvallisuusmääräyksiä on noudatettu", sisältävät eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä, minkä vuoksi ne on otettu hallituksen esityksen liitteeksi. Valiokun-

nan saaman selvityksen mukaan nämä määräykset on syytä julkaista Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa ja muilta osin liite voidaan jättää julkaisematta. Valiokunta ehdottaa tästä syystä, että 1 momentti muutetaan siten, että määräyksiä ei julkaista sopimussarjassa muilta kuin eduskunnan hyväksymiltä osin.

Ehdotuksen mukaan 2 momentissa mainitun COTIF-yleissopimuksen kansainvälisessä liikenteessä käytettäväksi tarkoitetun rautatiekaluston teknisten normien vahvistamisesta ja yhtenäisten teknisten määräysten hyväksymisestä annettujen yhtenäisten määräysten (APTU) teknisten liitteiden määräyksiä ei julkaista sopimussarjassa. Tämän sijaan Ratahallintokeskus antaa määräyksistä tietoja ja ne ovat saatavissa suomen ja ruotsin kielellä Ratahallintokeskuksesta. Näitä teknisten liitteiden määräyksiä ei kuitenkaan ole vielä hyväksytty. Sen vuoksi ei ole mahdollista arvioida, ovatko ne sellaisia, että ne eivät edellytä eduskunnan hyväksymistä, ja voidaanko ne siitä syystä jättää julkaisematta. Koska valtioneuvostolla tai asianomaisella ministeriöllä on Suomen säädöskokoelmasta annetun lain 9 §:n nojalla mahdollisuus erityisestä syystä päättää, että muuta kuin eduskunnan hyväksymää tai eduskunnan hyväksymistä edellyttävää valtiosopimusta ei julkaista sopimussarjassa, valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentti poistetaan.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluun.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Vilnassa 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn pöytäkirjan COTIF-yleissopimuksen muuttamisesta siltä osin kuin sen lainsäädännön alaan kuuluvat eduskunnan käsiteltävänä olleet määräykset kuuluvat Suomen toimivaltaan ja

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 2 § muutettuna (Valiokunnan muutos-
ehdotus).*

Valiokunnan muutosehdotus

2 §

Eräiden sopimusmääräysten julkaisematta jättäminen

COTIF-yleissopimuksen vaarallisten aineiden kansainvälistä rautatiekuljetusta koskevan ohjesäännön (RID) teknisen liitteen määräyksiä ei julkaista Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa muilta kuin eduskunnan hyväksymiltä osin. Liite on kokonaisuudessaan nähtävissä liikenne- ja viestintäministeriössä ja saatavissa sieltä. Liikenne- ja viestintäministeriö myös antaa liitteestä tietoja suomeksi ja ruotsiksi.

(2 mom. poist.)

LiVM 11/2004 vp — HE 60/2004 vp

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Laukkanen /kesk	Erkki Pulliainen /vihr
vpj.	Matti Kangas /vas	Eero Reijonen /kesk
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Pertti Salovaara /kesk
	Leena Harkimo /kok	Timo Seppälä /kok
	Marjukka Karttunen /kok	Lasse Virén /kok
	Inkeri Kerola /kesk	Raimo Vistbacka /ps
	Risto Kuisma /sd	vjäs. Reijo Paajanen /kok
	Reino Ojala /sd (osittain)	Lyly Rajala /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.